

JANOV: MĚSTSKÁ ČÁST LITVÍNOVA

Komu se tu hodí vyloučená lokalita?

Barbora Benešová

Fakulta humanitních studií, Univerzita Karlova, benes.bara@gmail.com

JANOV: DISTRICT OF LITVÍNŮV Whom serve the excluded locality

Abstract—This article is not about any new observation in this locality, but more about the systemization and processing the data already discovered. The main part is based on a survey performed in autumn 2009. The survey comprised of an observation and interviews with officials as well as with local citizens. The main goal of this thesis is to point out the problems of Janov which are intentionally placed aside or just not published. Last but not least, the article is also a reflection of the projects presented up to now and intended for excluded localities, same localities as Janov became in year 2006.

Key Words—Janov, Integrated plan for Janov, excluded locality, exclusion, case study, Roma (gipsy) group, unemployment, dotations

JANOV je v současné chvíli často skloňován v souvislosti s pojmy vyloučená lokalita, komunita, sdružování nepřizpůsobivých a neplatičů. V závislosti na mediální propagaci se lokalita zviditelněla na podzim v roce 2008.¹ Po extrémistických pochodech začala být situace pro městské vedení neúnosná a bylo nezbytné najít řešení pro lokalitu, která upadá. „*Ještě to tady bude takhle vypadat dlouho, bude tady vidět skrz baráky, jako v Chánově,*“ říkají místní.² Na základě podnětů byl tedy vypracován Integrovaný plán pro rozvoj Janova, který by měl, ve spolupráci s ostatními projekty zde realizovanými, situaci dlouhodobě stabilizovat. Ale definujme, zda je tato lokalita sociálně vyloučenou, jaká je její skutečná podoba a na kolik je situace neudržitelná. Zajímavým podnětem také je, do jaké míry je problematika pouze rasového rázu a spojuje se s cigánskou³ společností. Není totiž jednoduché říci, že veškeré problémy zde se odehrávající jsou spojené pouze s Cigány. Domnívám se na základě svého

¹Viz více http://cz.altermedia.info/z-domova/co-se-odehralo-v-janovi_4954.html, porovnej http://www.romea.cz/index.php?id=detail&detail=2007_5215.

²Rozhovor s obyvatelkou Janova ze dne 11. 11. 2009.

³Ačkoli se označení Cigáni může zdát pejorativní, zvolila jsem je záměrně. Jak hovoří o širokém spektru označování této skupiny Marek Jakoubek a Lenka Budilová (Cikánské skupiny a jejich sociální organizace 2009: 5–6) ve své práci, je nutné zachovávat distinktnost výrazů. Já se tedy rozhodla držet se tohoto emického označení.

pozorování, již zpracovaných zpráv a spolupráce s CAAT⁴, které v lokalitě provádělo dlouhodobý výzkum, že tento stav není možné vidět tak černo–bíle, jak je prezentován. Komu se tedy hodí sociálně vyloučená lokalita?

POPIS LOKALITY – VZNIK, VÝVOJ, SLUŽBY

Janov je periferní městskou částí města Litvínov. Připojen k městu byl přesně v roce 1986 (Sociální past 2009: 8). Navazuje územně na Hamr a je obklopen hustou zástavbou rodinných domů. Sídliště vznikalo v době rozmachu průmyslové těžby v oblasti (70. léta). Jako náhrada pro vysídlené občany zanikajících vesnic, ale zároveň jako ubytování pro zaměstnance průmyslového zóny a jejich rodiny, vznikl pak Janov. V souvislosti s tím zanikly tedy některé vesnice, jejichž obyvatelé sem byli přestěhováni, a to například vesnice Kopisty (Sociální past 2009: 6–7), po které je paradoxně pojmenována také ulice, ve které žijí v současné době starousedlíci.

Po roce 1989 se domy začaly rozprodávat do soukromého vlastnictví. Nyní zde žádný dům nevlastní město (vlastní ho firmy jako Haines, Krušnohor⁵ atd.). Zpráva Sociální past (Sociální past 2009: 9) hovoří o tom, že město se rozprodáním chtělo zbavit problémové lokality, jenže to nevedlo k stanovenému cíli. Zvrat v rozprodávání přišel ve chvíli, kdy v roce 2005 vyšla od města nabídka na lukrativní domy v Litvínově a jejich odkoupení, ovšem podmínkou bylo odkoupit i domy v Janově. Tím vstoupila do děje pražská firma, která odkoupila 612 bytů. Sem pak umístila občany, jejichž byty v celé ČR výhodně rozprodala (o této situaci hovoří jak zpráva z ledna 2009: 10–11, tak místní).⁶ V průběhu těchto událostí začalo docházet k tomu, že sem byli přesídlováni Cigáni z Litvínova. Také noví žadatelé cigánského původu dostali byt automaticky v Janově, čímž se v lokalitě zvyšoval počet Cigánů. S tím souvisí i masivní odchod původních obyvatel. Dalších 1557 bytů vlastní jiná společnost, která pak funguje jako

⁴Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu při ZČU, viz více: <http://www.caat.cz/vyzkumy-a-analyzy/realizovane-projekty/310-vyzkum-piin-socialniho-napti-v-litvinov-lokalita-janov>.

⁵Vlastní v současné chvíli něco okolo 70 domů v Janově, více viz <http://www.sbdkrušnohor.cz/>.

⁶Zpráva Sociální past hovoří o situaci, kdy dlužníci z Prahy měli například 100 000 Kč dluh na energiích apod., realitní kancelář jim nabídla, že jejich dluh zaplatí, dá jim jiný byt náhradou, a třeba jim k tomu přidá i odstupné. Většina samozřejmě tuto nabídku přijala, neboť ani nerozuměli smlouvě. Realita je prý taková, že jim v Janově koupí byt za 200 000 Kč, zaplatí jejich dluh a jejich původní byt pak prodají za 1 500 000 Kč (Sociální past 2009: 10).

bytové družstvo. Zbylé byty jsou v soukromém vlastnictví.⁷

Dostupnost MHD z města Litvínov je více než přívětivá. Přibližně každou půlhodinu jezdí do Janova autobus z Litvínova, cesta trvá přibližně 15 minut, cena se pohybuje okolo 20 Kč.⁸ V důsledku neplatičů a černých pasažérů⁹ je od 14. 9. 2009 zavedeno pravidlo, že se do autobusů nastupuje pouze předními dveřmi a každý musí ukázat jízdenku. Můžeme se ale pouze domnívat, kdo tím černým pasažérem je či byl.

V místě je několik institučních zařízení, jako je škola, školka.¹⁰ Problém spočívá podle místních v označování žáků z této školy. Škola dostala nálepku, že sem chodí horší děti, děti z „lepší rodin“ jsou posílány do Litvínova, kde je např. i jazyková škola (jako jedna z těch lepších). Tím podle mého dochází k automatické kategorizaci dětí v janovské škole, což jim cestu v budoucnu neusnadní. V okolí škol se vyskytují i dětská hřiště, která zpřijemňují alespoň menší měrou prostředí, a je zde také sportovní hala. Co se týče informací, že je zde velký výskyt heren a zastaváren¹¹ (zpráva Sociální past hovoří o velkém výskytu zastaváren a heren), je pravdou, že restauračních zařízení nižší kategorie s automaty je v lokalitě větší počet, ale nepovažovala bych jejich koncentraci na počet obyvatel za příliš vysoký. Působí zde také obvodní lékař. Zubař tu není.¹²

Městská policie na sídlišti zřídila nové oddělení na jaře 2009. Policie celou lokalitu projíždí v pravidelných intervalech a oblast monitoruje. Místní strážníci hovoří o tom, že byl navýšen počet hlídek a běžně se tu během 24 hodin pohybuje něco okolo 15–20 strážníků. Přesto mají pocit, že je zde příslušníků policejních sborů pořád málo. Otázkou však zůstává, do jaké míry působí časté hlídky jako pomoc či prevence pro místní obyvatele. Janovští pak mohou nabývat dojmu, že jsou neustále hlídáni. Protože jsme neprovedly šetření mezi občany, nemůžeme s určitostí konstatovat, jaký názor na to mají,

⁷Původní sídliště mělo několikopodlažní domy s byty od garsonek až po 4+1. Teď v lokalitě funguje 27 osmipodlažních (Integrovaný plán uvádí pouze 26) domů rozdělených na bloky (viděli jsme jen A-G, ale stránky Krušnohory uvádějí i např. R), které mi přijde paradoxně dosti nepřijemné.

⁸Za jízdenku na 60 minut zaplatí dospělý 23 Kč, dítě 11 Kč.

⁹Dokonce letáky tuto změnu oznamující hlásí, že je to kvůli nim.

¹⁰Podle zprávy z ledna měla v roce 2008 škola 32 tříd s 535 žáky a 54 učitelů, v současné chvíli uvádí oficiální stránky školy 31 tříd a 489 žáků. Působí zde také školní psycholog, výchovný poradce, protidrogový koordinátor, je zde přípravný ročník. Zpráva dále hovoří o tom, že 60–70 % dětí je tzv. z vyloučených rodin, 85 % je z celkového počtu žáků z romských rodin (Integrovaný plán 2008: 12–13). Více viz stránky školy: <http://www.zsjanov.cz/>.

¹¹Funguje zde něco jako nákupní „centrum“, jmenuje se Calypso. Zde je největší výskyt restaurací, ale také jsou zde obchody, bankomat, pošta a jedna jediná zastavárna. Nicméně sociální pracovnice se vyjádřila, že je běžnou praxí jezdit do zastaváren do Litvínova.

¹²Zpráva z ledna 2009 se zmiňuje o špatném zdravotním stavu občanů Janova, a to v důsledku nepravdivých kontrol u lékaře, zubaře prý nenavštěvují vůbec. Dokonce zde došlo k rozšíření žloutenky typu A. Proto zde vidím větší devizu než například u školních zařízení.

jde pouze o domněnku.¹³ Dále byla zavedena tzv. nulová tolerance, což znamená, že nejsou promíjeny žádné činy a kontrolování jsou všichni bez výjimek.¹⁴ To prý podle městské policie vedlo k daleko větší stabilizaci v lokalitě.

Důležité pro vztahy v Janově bylo také zřízení detašovaného pracoviště sociálního odboru na jaře 2009.

Na stránkách ESF je k této lokalitě uvedeno, že zde žije 3000–3500 obyvatel¹⁵ (Litvínov má podle sčítání z roku 2007 obyvatel 27 118), zpráva Sociální past uvádí 6200–6700, přičemž obě zprávy se shodují na tom, že 50 % z těchto počtů tvoří občané cigánského původu. Je zřejmé, že se zde společnost dělí na dvě základní skupiny: starousedlíky a novousedlíky (tuto informaci potvrzuje jak Sociální past, tak probíhající výzkum v loňském roce pod CAAT). Starousedlíci pak zahrnují s největší pravděpodobností bývalé zaměstnance dolů a továren, pro které bylo sídliště původně vystavěno a kteří tu zůstali, ale je možné, že také občany cigánského původu. Novousedlíky jsou pak ti, kteří jsou sem sestěhováváni. Velká část konfliktů se tedy odehrává mezi těmito dvěma skupinami. V tomto případě je tedy zřejmé, že nemůžeme hovořit o nějaké sepnuté komunitě.¹⁶ Často je novousedlíkům vyčítán jejich pasivní postoj k okolí, neustále jsou zde řešeny problémy občanského soužití. Ty ovšem probíhají i mezi novousedlíky samotnými. Například samotné soužití platičů a neplatičů je pro vztahy mezi obyvateli domu nevyhovující. Dokonce, jak vyplývá z rozhovorů s místními, existuje jednoznačné znamení na oddělování platičů od neplatičů, platiči mají všichni plastová okna. Domnívám se, že toto označení, zvláště pokud je již brané za stav, neprospívá společnému soužití, natožpak pohledu na neplatiče samotné. Dále je zajímavá otázka, nakolik se do tohoto rozložení vtěsňuje názor o cigánských obyvatelích. Jsou všichni neplatiči a novousedlíci Cigáni? Podle dostupných dat tomu tak v žádném případě není. Paní X ze sociálního odboru tvrdí, že mezi novousedlíky patří i necigánské rodiny, a ačkoli tuto situaci nemůžu bez šetření potvrdit, domnívám se, že ani neplatiči nejsou pouze cigánského původu. Vlivem předsudků je ale většina Cigánů na ulici považována za neplatiče a novousedlíky.

S rozdělením na starousedlíky a novousedlíky souvisí podle mého i tři typy domů, které se zde vyskytují. Ty

¹³Byla jsem přímou pozorovatelkou společného výjezdu městské a státní policie. Když jsem se strážníkům zeptala, jestli to bylo na popud, že jsou zde, řekli, že ano, že jde o běžné problémy v lokalitě, a to ty nejčastější, řešení občanských sporů. Je s podivem, že se nijak zvláště nechtěli vyjadřovat k trestné činnosti zde. Na otázku na vyšší kriminalitu v lokalitě strážník městské policie odpověděl, že má dojem, že je to tu sice ve větší míře, než je běžné v jiných lokalitách, ale že to nepovažuje vzhledem ke složení společnosti zde za alarmující a jde spíše o běžnou trestnou činnost jako drobné krádeže, výtržnictví, omezování atd.

¹⁴Samozřejmě je na hlubším zkoumání, zda tu působí podle zdrojů (jako zpráva z ledna) organizované gangy, a to nejen lichvářské, ale kooperující i s městskou policií, kdy strážníci například mají nařizeno, která auta nesmí zastavovat, což je jen část těchto aktivit. O nulové toleranci viz více: http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=424309.

¹⁵Výzkum byl ale prováděn v letech 2005–2006.

¹⁶Stav neodpovídá zejména užívané definici společenství lidí žijících na stejném území, se společnými interakcemi a kooperací.

nejlepší vypadají upraveněji než ostatní, jedná se zejména o domy v Kopistské ulici a další ve spodní části sídliště, kde všechny byty mají plastová okna, vchody jsou nově opravené a i okolí vypadá poněkud upraveněji. Pak jsou domy, kde spolu bydlí neplatiči a platiči (blok D), které se nacházejí v severní části sídliště a jsou vzhledem neupravené. V podstatě je to dáno tím, že jsou zde napůl stará okna a plastová, starší okna jsou někdy rozbitá, zábradlí na balkonech, stejně jako rámy oken, bývají natřeny jinou barvou a vchody jsou upravenější pouze z jedné strany. Třetí typ domů, které jsou okolím hodnoceny jako nejhorší, se nachází v bloku F (Sadová ulice), nebo spíše sem můžeme zařadit některé domy z tohoto bloku: je zde vysídlený F3, který má zazděné celé spodní patro, a je zdevastován, ne ovšem tak, jak je známo např. z Chánova. Pod ním je dům F1, který místní (podle namátkového dotazu kolemjdoucích) považují za dalšího adepta na vysídlení. F1 nicméně při pohledu zblízka vypadá upraveněji než některé domy v bloku D. Je tedy otázka, které z domů jsou hodnoceny jako nejhorší a proč. Podle zprávy Sociální past jsou to ty okolo F, podle místních jsou to často i domy z bloku D.

Lokalita je v současné chvíli uklizená. Pokuta hrozí každému, kdo by vytvářel skládky odpadu mimo k tomu určených sběrných míst a popelnic. Na prostranství se vyskytuje několik rezivějících kusů železa apod., ale jde o ojedinělý výskyt, který nekoresponduje s rozsahem popsáním v integrovaném plánu. Problém ale začíná být s hygienou, jak vyplynulo z některých rozhovorů, dost často dochází ke skladování všemožného odpadu přímo v domě, a to nejčastěji ve sklepech, kde se pak množí krysy a bývá nutná deratizace.

Situace se podle místních a dostupných zdrojů zhoršila nejvíce před třemi lety, kdy byl největší příval novousedlíků, nicméně například dům F3 je podle místních vysídlen přibližně již pět let. Vzhledem k tomu, že se ze sídliště jak podle zprávy z ledna, tak podle místních stala špatná adresa, ceny nájmu a odprodeje jsou zde nízké, lidé sem nechtějí. V této lokalitě je běžným trendem, jak podle sociálního odboru, tak podle policie, že třeba není možné zjistit skutečný počet obyvatel, protože jak je např. u cigánských skupin známo, vypomáhají si v rámci rodiny, tudíž si poskytují vzájemně azyl. V jednom bytě jich pravidelně žije víc, než je zapsáno. Policie při namátkových kontrolách zjistila až 21 lidí v bytě 3+1.

Stránky EFS uvádí 23,2%¹⁷ nezaměstnanost v této lokalitě, zpráva z ledna uvádí, že je třeba odlišovat dlouhodobě nezaměstnané a nezaměstnané. Počet nezaměstnaných klesá, tedy těch krátkodobě bez práce, v podstatě zde teď žádní nejsou (podle posledních informací ze srpna 2008). Nicméně klesá i počet těch dlouhodobě nezaměstnaných, ale ne tak rychlým tempem. V Janově je jich něco okolo 400 (což vyjádřeno v procentech činí

něco okolo 6 %).¹⁸ Tyto informace ovšem pocházejí ze statistik z Úřadu práce z Mostu, tudíž není jistá jejich výpovědní hodnota. Myslím, že je všeobecně známo, že Ústecký kraj trpí jednou z největších nezaměstnaností,¹⁹ je často problém pokrýt poptávku, zvláště nekvalifikovaných zaměstnání. Někteří z nich nemohou sehnat práci proto, že tady prostě není, nicméně vyskytují se případy, že lidé nechtějí pracovat, a to kvůli nízkým výdělkům, které nekvalifikované práce přináší (jde zejména o novousedlíky). To s sebou nese nešvar práce na černo (jak zpráva z ledna, IP, tak i místní se na této situaci shodnou). Zda zde funguje ilegální zaměstnávání, někteří obyvatelé pracují v Německu a jsou ráno sbíráni a odvázeni na stavby, je na dalším zkoumání. Pro ověření tohoto předpokladu by bylo potřeba delšího výzkumu. Informace tedy pocházejí pouze z dostupných zdrojů, jako je Sociální past, Integrovaný plán a paní X ze sociálního odboru se o tom také zmínila. Podařilo se ale zjistit, že pokud jsou občané na pracovním úřadě déle než půl roku, dělají často veřejně prospěšné práce, uklízejí ulice (Integrovaný plán 2008: 38–42).

Běžným trendem je, a vyplývá to také z výše uvedeného, zadlužení domácností, a to až 45 % (Sociální past 2009: 16). Funguje zde tzv. IZP²⁰ a také dost často jsou uplatňovány tzv. splátkové kalendáře přímo s majiteli domů. Zadlužení ovšem není dáno pouze tím, že nemají obyvatelé práci, ale také momentálními hodnotami a způsobem života, dále tím, že v domech, kde žijí spolu platiči a neplatiči, na to pak doplácí ti platiči, jimž jsou celkové odběry naučtovány. Hovoří se také o odběrech na černo (není prokázáno), a zároveň o tom, že jich v bytech žije více, než je zapsáno. Pokud pak dojde ke krizové situaci a nemají již prostředky na zaplacení svých dluhů, bývají neplatiči odsunuti do nedalekých ubytoven (UNO a Bílý sloup), které již se vši pravděpodobností plní definici sociálně vyloučené lokality v plné míře (viz více Sociální past 2009: 5–6). Dávky v hmotné nouzi jsou při procentuálním vyjádření převážně poskytovány obyvatelům z Janova (76 %²¹ z celkového počtu, zbylých 23 % pobírají obyvatelé z Litvínova), ale pokud převedeme tento počet na obyvatele, pouhých 271 z Janova je pobírá. Když vezmeme v úvahu, že zde žije něco okolo 6500 lidí, nejde podle mého o krizovou situaci.²²

¹⁸V této části je čerpáno ze zprávy Sociální past, Mapy vyloučených lokalit a Integrovaného plánu. Neaktuálnější statistiky se nepodařilo zjistit, byli jsme odkazováni na různé osoby mezi úřadem v Mostě a úřadem v Litvínově a pokaždé nám bylo sděleno, že „někdo už to tam počítal“, ale ke konkrétní informaci jsme se nedostali.

¹⁹V současné chvíli podle MPSV má Ústecký kraj 12,5 % až 14,9 %: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat>.

²⁰Institut zvláštního příjemce.

²¹Celkem pobírá DHN 348 obyvatel Janova (Integrovaný plán 2008: 41).

²²Barmanka v jedné herně tvrdí, že přesně pozná na tržbách a na zvýšeném počtu zákazníků, že se vyplácely sociální dávky. Museli prý v herně dokonce zavést opatření jako zákaz vstupu s kočárkem, když jim za bílého dne chodily hrát automaty i maminky. Považují toto sdělení za malinko zkrleslé a předsudkové, nicméně paní nám to takto sdělila.

¹⁷Informace pochází z výzkumu Analýza sociálně vyloučených lokalit, jejíž výstup, a to Mapa těchto lokalit i s popisem jsou k nalezení na stránkách: http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_15_1.html.

KOMU SE TU HODÍ VYLOUČENÁ LOKALITA ANEB DEFINUJME

Na základě označování této lokality jako sociálně vyloučené, ba dokonce lokality, jejíž obyvatelé tvoří komunitu či ji spojuje kultura chudoby, si teď definujeme sociálně vyloučenou lokalitu a kulturu chudoby.

Sociálně vyloučená lokalita neboli prostor trpící sociální exkluzí, je lokalitou, kde je „menšinová společnost vyloučena ze sociálních vztahů a interakcí většinové společnosti“ (Romové v osidlech sociálního vyloučení 2005: 5–6). V této lokalitě, kterou lze územně vymezit, existují určité principy, které následně pomáhají členům fungovat. Také je nutné zdůraznit, že jedna z podmínek pro vyloučenou lokalitu je, že není možné, či snadné, se z lokality samovolně přestěhovat jinam. Člen takové lokality dostává automaticky nálepku, že sem patří, často ho to diskriminuje, nejen např. na trhu práce. Termín bývá spojen s chudobou, jak se píše ve sborníku Hirta a Jakoubka z roku 2005. Je ovšem třeba mít na paměti, že exkluze není pouze sociálního rozměru, ale také ekonomického, prostorového atd. Soubor těchto exkluzí pak může vytvářet to, co Oscar Lewis nazývá „kulturou chudoby“. Tento termín podle něj samotného označuje určitý způsob adaptace společnosti, která žije na okraji. Je ovšem nutné splnit podmínky, aby lokalita patřila do konceptu „kultury chudoby“, jak Lewis sám říká, ne každá tyto podmínky splňuje. V takové společnosti pak nefunguje tradiční koncept tržní ekonomiky, ale spíše nějaká forma námezdní práce, lokalita se dále charakterizuje velkou měrou nezaměstnanosti, majoritní společnost a okolí není schopné lidem v tomto prostoru nabídnout nějaké alternativy jako pomoc. Jako faktor nesmí být opomenut například ani typ rodinného uspořádání. Oscar Lewis stanovil 70 definičních prvků pro kulturu chudoby. Co se týče komunity, vystačí si se základním vymezením: komunita je společenství lidí žijících na stejném území, kteří sdílejí např. stejné hodnoty a kulturu.

Není nutné, abych se zde pouštěla do rozebírání slov „nepřízpůsobivý“ či „neplatičí“, neboť je jejich obsah známý. Je zřejmé, že okolí lokalitu a její obyvatele popisuje jako: co Cigán, to neplatič, nepřízpůsobivý, záškolák, sociálně vyloučený či ten, kdo participuje na kultuře chudoby. Tady vidím první problém. Prokazatelnost, nakolik je celá problematika spojena s Cigány, v současné chvíli neexistuje. Mediální obraz ovšem takový pohled na lokalitu umožňuje, či přímo nabízí. To jí samozřejmě neprospívá. Zároveň je nutné přiznat, že se definice nepřízpůsobivý a neplatič týká s největší pravděpodobností i necigánských rodin. A pokud místní instituce definují problematiku Janova, nikdy se nezmiňují o těchto lidech, dokonce ani místní obyvatelé nedefinují, že nejproblematičtější skupinou jsou právě Cigáni.

Zadruhé, bylo nám potvrzeno, že se odtud rodiny běžně stěhují. Mobilita zde s největší pravděpodobností funguje sice na menší než běžné úrovni, nicméně funguje. Dokonce, jak bylo zmíněno v kapitole výše, dochází k migracím mimo ČR. Lidé odtud prý běžně pracují i mimo

Janov, dokonce i Litvínov. Navíc, ze statistik vyplývá, že nezaměstnanost zde nepřekračuje ani 50 % a pouhých 6 % obyvatel zde pobírá DHN.

Zatřetí, vzhledem ke skutečnosti, že zde funguje distinkce mezi starousedlíky a novousedlíky, nemůžeme říci, že skupina působí jako komunita. Navíc dalším rozdělením by mohlo být již zmíněné oddělování cigánských a necigánských rodin, které ale není prokazatelné.

Situace v lokalitě není v žádném případě v pořádku a můžeme ji snadno považovat za alarmující. Nicméně je s podivem, že byla zahrnuta pod sociálně vyloučenou v roce 2006 v souvislosti s analýzou sociálně vyloučených lokalit od MPSV, a to před poskytováním dotací z EFS na roky 2007–2013. Právě v době, kdy došlo k největšímu přívalu novousedlíků, což může být shodou náhod, ale také důsledkem, proč sem někteří z nich byli přesídlení. Město Litvínov do tohoto projektu podpory spadá. Je zde realizováno několik projektů, se kterými Integrovaný plán počítá (Integrovaný plán 2008: 67).²³ Celkové příslibené dotace od donorů je podle prezentace starosty Daniela Voláka 3 336 657 EUR.²⁴ Ačkoli jde pouze o mou domněnku, je nejednoznačné, jakým způsobem bude docházet ke spolupráci mezi projekty, které mají odlišné cíle. Také je s podivem, že projekt podle pana Voláka příliš nepočítá, či nemá promyšlené, jak budou do celého plánu zapojeni občané Janova. Podle IP bude většina peněz věnována na opravu domů, a to jejich vlastníkům. Kdyby do těchto oprav byli zahrnuti občané Janova, nejenže by to mělo charakter nápravný, zároveň by se dočasně mohli stát zaměstnanými, což je v každém případě lepší než nezaměstnanost. V neposlední řadě se domnívám, že opravy by jim pak mohly alespoň v některých případech zabránit dalšímu devastování.

Na závěr tedy mohu dodat, že se s podivem stala vinou labelingu a medializace z běžně fungujícího sídliště vyloučená lokalita. Domnívám se, že je zřejmé, že dochází ke směšování cigánské problematiky, problematiky vyloučených lokalit a nepřízpůsobivých občanů. Zároveň bych chtěla upozornit na fakt, který sice není předmětem mé práce, ale zasluhuje si ne menší pozornost, a to že je naprosto opomíjena situace v nedalekých ubytovnách UNO a Bílý sloup (Sociální past 2009: 5–6), kde je stav v současné chvíli daleko více alarmující.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BUDILOVÁ, L., JAKOUBEK, M. *Cikánské skupiny a jejich sociální organizace*. Brno. Centrum pro studie demokracie a kultury, 2009. s. 357.
- [2] HIRT, T., JAKOUBEK, Marek. Úvodní slovo. In HIRT, T., JAKOUBEK, M. *Romové v osidlech sociálního vyloučení*. Plzeň. Aleš Čeněk, 2005. s. 416.
- [3] *Integrovaný plán rozvoje sídliště Janov*. Litvínov. 2008. 76 s. Dostupný z WWW: (http://www.mulitvinov.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=8604&id_ktg=53071&archiv=0).

²³Je spodivem, že realizátoři Budoucnosti pro Janov (bez jmenování osoba z úřadu v Litvínově) se nechtějí příliš vyjadřovat k situaci a na dotaz, zda jejich práce souvisí či je zahrnuta do Integrovaného plánu, odpoví, že neví.

²⁴Při současném kurzu ČNB dne 16. 11. 2009 je to v přepočtu 85 084 753 Kč.

- [4] KLIKA, M. Mapování Janova. 2009. Dostupný z WWW: (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=424306).
- [5] LEWIS, O. Culture of Poverty. *Scientific American*. 1966, roč. 215, č. 4, s. 19–25.
- [6] *Litvínov Janov : ghetto* [online]. 2008. Dostupný z WWW: (<http://litvinovjanov.blog.cz/>).
- [7] *Litvínov : Město v pohybu* [online]. 2009. Dostupný z WWW: (<http://www.mulitvinov.cz/index.asp>).
- [8] *Mapa sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených romských lokalit v ČR* [online]. 2006. Dostupný z WWW: (http://www.esfcr.cz/mapa/int_us6_15_1.html).
- [9] *SBD Krušnohor* [online]. 2005. Dostupný z WWW: (<http://www.sbdkrušnohor.cz/>).
- [10] Socioklub. *Sociální past: Situační analýza sociálně vyloučených lokalit na území města Litvínova se zaměřením na sídliště Janov*. Praha. 2009. 53 s. Dostupný z WWW: (<http://litvinovjanov.blog.cz/0902/socialni-past-situacni-analyza-socialne-vyloucenych-lokalit-na-uzemi-mesta-litvinova-se-zamerenim-na-sidliste-janov>).
- [11] URBAN, Z. *Vyhodnocení projektu; nulová tolerance*. 2009. Dostupný z WWW: (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=424309).
- [12] VOLÁK, D. *Právo a pořádek: Priorita pro Janov*. 2009. Dostupný z WWW: (http://www.mulitvinov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=8604&id_dokumenty=424305).
- [13] *Základní škola Litvínov–Janov* [online]. 2007. Dostupný z WWW: (<http://www.zsjanov.cz/>).

*Publikace textu v časopise AntropoWebzin byla podpořena v rámci studentské grantové soutěže ZČU, projekt číslo SGS–2010–019.

